

EXAMENSARBETE

Våren 2011

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Socionomprogrammet

Jag kan lika gärna vara död, för jag finns inte...

Om unga HBT- personers utsatthet för hedersrelaterat våld.

Författare

Monika Ivezic

Handledare

Hans Knutagård

Examinator

Frans Oddner

Abstract

Title: “ *I might as well be dead, because I don’t exist...* About young LGBT- people who have been victims of honor related violence.

Author: Monika Ivezic

Supervisor: Hans Knutagård

Assessor: Frans Oddner

The purpose of this study was to examine how young men and women who are lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) who are exposed to honor related violence, intimidation or repression perceive their situation, what kind of help/support they have received and if they feel that the help and support offered by the society has been adequate. After the murder of Fadime Sahindal in 2002 attention was drawn to honor violence in Sweden. During the period 2003-2007 the government invested 200 million SEK for efforts to prevent honor related violence. Studies have shown that honor related violence not only affects young immigrants, but also young people with different sexual orientation than heterosexual. It also shows that the honor violence is not depended on religion or ethnicity. The RFSL Counseling in Skåne 2004 was commissioned to investigate the situation for LGBT youth ages 13-25 at risk for honor related threats and violence based on sexual orientation. The purpose of the assignment was to describe and understand the phenomenon and create a network of key people. This study investigated further about what kind of help is available and if it’s enough. Those who lead me to the answer the question of this qualitative approach are seven LGBT-persons subject to honor violence. The study is based on qualitative interviews, all conducted in southern Sweden. During the process of analyzing the material narrative theory was used. Since the study concerns stories/narratives told by the informants the researcher has a vital role in actively listening to the story and interpret what is said to enable a broad analysis and be able to contribute to new knowledge. The results showed difficulty in receiving the help and support the informants requested. Many felt that their stories were not taken seriously. The society must develop and improve better ways to help LGBT-people who are victims of honor violence.

Keywords: honor violence, lesbian, gay, bisexual, homosexual, transgender, LGBT, social service.

Innehållsförteckning

Förord.....	5
1 INLEDNING.....	6
1.1 Syfte och frågeställning.....	7
1.2 Avgränsningar.....	8
1.3 Förförståelse.....	8
2 BAKGRUND.....	10
2.1 Definition av heder.....	10
2.2 Definition av hedersrelaterat våld.....	10
2.3 Hedersvåld eller homofientlighet.....	11
2.4 Definition av sexuell läggning.....	11
2.4.1 Definition av homosexuell/ homosexualitet.....	11
2.4.2 Definition av bisexuell/bisexualitet.....	12
2.4.3 Definition av transperson.....	12
2.5 Tidigare forskning.....	12
2.6 Vad händer i Sverige.....	14
3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	16
3.1 Narrativ teori.....	16
4 METOD.....	18
4.1 Den kvalitativa forskningsintervjun.....	18
4.2 Urval.....	19
4.3 Semistrukturerad intervju.....	19
4.4 Eriska överväganden.....	20
4.5 Litteratursökning.....	21
4.6 Analys.....	21
4.7 Studiens tillförlitlighet.....	22

5 RESULTAT.....	23
5.1 Presentation av informanterna.....	23
5.2 Att komma ut och berätta.....	25
5.3 Att vara utsatt för hedersvåld.....	28
5.4 De olika verksamheterna.....	32
5.4.1 Kurator.....	32
5.4.2 Polisen.....	33
5.4.3 Socialtjänsten.....	34
5.4.4 RFSL Rådgivningen.....	35
5.4.5 Skolan.....	37
5.5 Har kontakten minskat utsattheten för hedersvåld och hot?.....	37
5.6 Tillräcklig eller bristfällig hjälp?.....	38
5.7 Kan något bli bättre.....	40
6 DISKUSSION OCH SLUTSATSER.....	43
REFERENSER.....	47
Bilaga 1. Informationsbrev.....	50
Bilaga 2. Intervjumall.....	51

Förord

Jag vill varmt tacka mina intervjupersoner som låtit mig ta del av deras berättelser. Utan er hade denna studie inte varit möjlig. Tack för ert förtroende.

Jag vill även tacka min familj, min pojkvän och alla vänner som stöttat och uppmuntrat mig genom hela arbetets gång. Och till sist vill jag tacka min handledare, Hans Knutagård som stått ut med mig och funnits till hands på bästa möjliga sätt. Tack för ditt stöd, din kunskap samt alla goda råd du givit mig.

Monika Ivezić

1. INLEDNING

”Det var verkligen det värsta jag har varit med om i mitt liv. Min mamma började gråta, och pappa bara skrek på mig och sa att jag hade blivit psykiskt sjuk och behövde träffa en psykolog... sa saker som; ”vi har inga jävla flator i vår familj” och att deras dotter inte skulle vara den första som drar skam över hela släkten... Han ifrågasatte hur fan jag kunde förvänta mig att de skulle kunna stötta något sådant och han sa att det inte var normalt. Att jag var sjuk! Sen gick han vidare på att hela släkten skulle fördöma mig och min existens... på grund av min sexuella läggning. Och att alla skulle tycka att det var skamligt att leva så. Till sist efter många bråk och hot så sa han att jag var död i deras ögon... så jag kan lika gärna vara död, för jag finns inte... i alla fall för dom enda människorna som alltid betytt något, min familj...”

Dessa ord tillhör en ung kvinna som utsatts för hot, förtyck och våld på grund av hennes sexuella läggning. Hennes familj ansåg att hon hade dragit skam över hela sin släkt och på grund av detta betraktades hon som död. Liknade berättelser har samtliga personer som deltagit i studien, alla är homosexuella, bisexuella eller transsexuella unga vuxna människor. Och alla har varit utsatta för hot, våld och förtryck i hederns namn. Mjörnell (2005) skriver att alla människor har rätt till ett eget liv, att "hedersrelaterat våld är ett brott mot mänskliga rättigheter och ett brott mot de normer och värderingar som gäller alla människor oavsett kön, sexuell läggning, ras, kultur eller religion".

Efter att Fadime Sahindal mördades av sin far (efter att hennes mor hade ringt och berättat var hon befann sig) år 2002 uppmärksammades hedersvålds- problematiken för först gången i Sverige (Wikan, 2009). Fadime Sahindal hade sökt hjälp hos svenska myndigheter och försökte förmedla sin rädsla, men ingen insåg allvaret i hennes situation. Fadimes död gav en insikt i hur allvarlig hedersproblematiken är och resulterade till ett ingripande och ett omfattande arbete av regeringen (Thapar-Björkert, 2007). Hedersvåld är oftast förknippat med unga invandrarkvinnor Mjörnell (2005) skriver att *”hedersetikerna är knuten till en kvinnas sexuella uppförande.”* Personer som ifrågasätter eller avviker familjens regler och normer, är följderna allvarliga. Hot, våld, social utfrysning, tvångsäktenskap och mord är vanliga tillvägagångssätt för att

återupprätta familjens heder. Unga invandrapojkar och män utsätts även för hedersvåld där de bland annat blir utsedda av släkt och familj att kontrollera och övervaka en kvinnlig familjemedlem (Hanberger m.fl. 2008, Thapar- Björkert, 2007). Enligt en rapport från Länsstyrelsen redovisas 1500-200 kända fall hos olika myndigheter och organisationer där kvinnor som är utsatta för hot och våld i heders namn var i behov av stöd och hjälp. Detta anses vara en underskattad siffra och man misstänker ett stort mörkertal. Man menar att på grund av problematikens komplexitet och på grund av det faktum av att utsatta för hedersrelaterat våld hamnar i direkt livsfara om de tar kontakt med myndigheter, så är det många som underkastar sig i tysthet (Koch, 2008).

Kontroll och makt är något som starkt är förknippat med heder. Hederskulturen är ett genomgripande sätt att kontrollera och styra andra människor till att handla på ett visst sätt och följa vissa bestämda regler. Därför menar Stefan Koch att hederskulturen är väldigt lik en diktatur, man tvingar människor att följa order, regler och uppmaningar som inte främjar det egna intresset. Vidare menar Koch att oavsett vilken form det hedersrelaterade förtrycket har så finns det alltid en risk för en snabb upptrappning av hot och våld, och för alla utsatta finns en direkt livsfara, även om svår misshandel och mord relativt sällan inträffar (Koch 2008).

Denna uppsats kommer fokusera på en grupp som sällan uppmärksammas eller lyfts fram i media eller forskning. HBT- personer utsätts för samma hot, våld och förtryck på grund av att den sexuella läggningen i sig upplevs som vanärande av familjen eller släkten. Studier har påvisat att HBT- ungdomar utsätts för hedersvåld oberoende av etnisk bakgrund eller religiös tillhörighet (Knutagård och Nidsjö 2009).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka hur unga män och kvinnor som är homo-, bi- och transpersoner (HBT- personer) som är utsatta för hedersrelaterat våld, hot eller förtryck upplever sin situation, samt vilken hjälp de olika individerna har fått och om de upplever att den hjälp och stöd som erbjudits har varit tillräcklig. Jag ville även undersöka om det fanns något som ungdomarna upplevde kunde förbättras.

Jag har utgått från följande frågor för att kunna besvara mitt syfte:

- Hur upplever dessa individer sin situation?
- Hur har våldet uttryckts?

- Vilken hjälp har de fått?
- Har den hjälpen varit tillräcklig?
- Vad kan förbättras?

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att fokusera på HBT -personers utsatthet för hedersrelaterat våld. Jag har även valt att inte gå för djupt in på var personerna ursprungligen kommer ifrån, då det finns studier som visar att nationalitet eller religion inte har en stor betydelse när det kommer homo-, bi- och transpersoners utsatthet för hedersrelaterat våld (Knutagård och Nidsjö 2009). Med hänsyn till den angivna tiden har jag valt att begränsa mig till ett geografiskt område, där samtliga av respondenterna är bosatta någonstans i Skåne. Min fokus i studien koncentrerar sig på hur de olika respondenterna har upplevt sin situation samt vilken hjälp de har fått från olika myndigheter och organisationer. Och slutligen om de upplever att den hjälp och stöd de fick var tillräcklig.

1.3 Förförståelse

Hedersvåld är en problematik som är väldigt aktuell i vårt samhälle. Oftast lyfts problemet upp i media som något som enbart drabbar unga invandrarflickor och pojkar, ett problem som inte är ”svenskt” och som inte drabbar svenskar. Enligt Knutagård och Nidsjös (2009) rapport visar att hedersrelaterat våld på grund av sexuell läggning inte är signifikant för en kultur, etnicitet eller religion. Det är något som även drabbar etniskt svenska. Jag har växt upp tillsammans med många ungdomar som varit utsatta för hedersrelaterat våld, bland annat på grund av sexuell läggning. Valet av ämnesområdet och den specifika inriktningen på HBT- personer grundar sig även i att jag upplever det som ett tabubelagt ämne i samhället. Oftast upplevs det av många som främmande eftersom mycket fokus läggs på sexualiteten. Samuelsson (2002) menar att sex och samlevnad är för många ett väldigt ömtåligt och känsligt ämne. Studier visar att vi sällan accepterar det som skiljer sig från den egna uppfattningen. Vidare menar Samuelsson (2002) att vi uppfatta de egna värderingarna som sanna och att det är så vi förväntar oss att alla borde leva.

Jag anser att problematiken är något som är av stor vikt att lyfta fram och jag hoppas att min uppsats ger en djupare förståelse för hur komplext fenomenet är. Jag är medveten

om att jag har en förförståelse av problematiken och att det kan påverka mitt förhållningssätt, men jag strävar efter att ha balans mellan förförståelse och distans vid utförandet av intervjuerna, samt analys av data och resultat. Jag hoppas att min förförståelsen bidrar till en bättre uppfattning av helheten och att jag inte tolkar resultatet efter det jag redan har kunskap om.

2.BAKGRUND

I detta kapitel kommer jag att presentera olika definitioner av hedersrelaterat våld som utformats genom åren samt andra begrepp som är väsentliga för att få en förståelse av arbetet. Som tidigare nämnt uppmärksammades hedersvåldsproblematiken i Sverige efter Fadimes död år 2002. Därmed även en debatt kring olika förklaringsmodeller på orsaker till våldet. Med detta lades även fokus på allt från kön, etnisk tillhörighet, religion, sexualitet etc.

2.1 Definition av heder

Begreppet heder är komplext och trots att det är uppmärksammat och legitimerat som ett samhällsproblem råder det oenighet bland nyckelaktörer, politiker och forskare i hur det ska definieras (Hanberger mfl. 2008). Enlig Wikkan (2009) handlar heder om värde i egna och andras ögon, självrespekt och social respekt. Vad som krävs för att uppnå denna respekt ser olika ut både kulturellt och historiskt. Vidare menar Wikkan (2009) att heder – ära även handlar om makt och smärta. Makt eftersom normer sätts av de inflytelserika, och smärta eftersom hedern har sitt pris. Julian Pitt-Rivers definierar heder enligt följande: *”Heder är värdet av personen i hans egna ögon, men också i hans samhälles ögon. Det är hans uppskattning på sitt eget värde, hans anspråk på heder, men det är också en bekräftelse av anspråket, hans framstående egenskaper erkända av samhället, hans rätt till heder”* (Pitt-Rivers 1974).

2.2 Definition av hedersrelaterat våld

FN’s definition av hedersrelaterat våld betonar att denna typ av våld står i strid mot mänskliga rättigheter (Hanberger 2008). Regeringen har antagit följande definition:

”När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet central och starkt knuten till kollektiver. I hederstänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus och familjens rykte och anseende ses som avhängigt flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Detta förhållande kan vara mer eller mindre uttalat och kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar i flickors och kvinnors liv som berör exempelvis klädval socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning jobb och giftermål och skilsmässa. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet i hot och våld, inklusive dödligt våld. Det

hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär innebär att det kan finnas flera förövare av båda könen och att offren kan vara både kvinnor och män samt flickor och pojkar. Det kan också innebära att våldet sanktioneras av familjen och den närmste omgivningen, även av andra kvinnor” (Regeringens Skr 2007/08:39). Även Thapar-Björkert (2007) anser att man ska betrakta hedersvåld som en överträdelse av de mänskliga rättigheterna. Det vanligaste sättet att betrakta problematiken är att se det som genusbaserad våld som vanligtvis utövas i starkt patriarkala kulturer. Vidare menar Thapar – Björkert att man inte ska lägga för stark fokus på en särskild kultur eller våldshandlingarna eftersom att man då avleder uppmärksamheten från den rådande genus- och maktordningen.

2.3 Hedersvåld eller homofientlighet?

När man går igenom litteratur och den forskning som finns om HBT- personers utsatthet för våld och hot nämns ofta begrepp som homofobi eller hatbrott. Om man försöker förklara hot och våld som HBT- personer är utsatta för på homofobi så utgår man från att gärningsmannens hat mot homosexuella. Man menar att detta hat är kopplat till heterosexism som innebär att samhället i allmänhet präglar heterosexuella och att homo, - bi, - och transsexuella inte ses som likvärdiga samhällsmedborgare. Detta eftersom det finns sociala regler för manligt och kvinnligt som man måste rätta sig efter, att vara attraherad till samma kön innebär att man avviker från normen (Tiby 1999).

Jag har valt att särskilja hedersrelaterat våld från homofientligt våld även om de lätt kan gå in i varandra. Homofientligt våld är riktat mot vad personen är och det hedersrelaterade våldet är riktat mot vad personen gör (Knutagård & Nidsjö 2004).

2.4 Definition av sexuell läggning

Jag har valt att främst använda mig av RFSL Rådgivningens beskrivning av sexuell läggning, med det menar jag hur vi själva definierar oss som hetro, homo, bi eller transsexuella. Sexuell läggning beskriver om en person attraheras av eller blir förälskad i en person av samma kön, motsatt eller båda könen. (www.rfsl.se)

2.4.1 Definition av homosexuell/homosexualitet

Nationalencykpedin (2011) beskriver homosexualitet som sexuell dragning till individer av samma kön. RFSL- Rådgivningens definition är följande:

Förmågan att bli kär i och sexuellt attraherad av någon av samma kön som en själv. Det är upp till var och en om man vill och kan beskriva sig själv som homosexuell (www.rfsl.se).

2.4.2 Definition av bisexuell/bisexualitet

En person som är bisexuell kan bli förälskad i och sexuellt attraherad av en person oberoende av om det är en man eller kvinna. (Ungdomsstyrelsen, 2010).

RFSL- Rådgivningens definition är följande: *Förmågan att bli kär i och sexuellt attraherad av någon oavsett kön. Det är upp till var och en om man vill och kan beskriva sig själv som bisexuell (www.rfsl.se).*

2.4.3 Definition av transperson

Samlingsbegrepp som handlar om könsidentitet och könsuttryck. I begreppet ingår bland andra transsexuella, intersexuella, transvestiter, dragqueens och dragkings, intergender och transgender. Att vara transperson handlar om en uppfattning om vem man själv är rent könsmässigt, man kan alltså fortfarande vara antingen homo-, bi- eller heterosexuell (www.rfsl.se). Även Nielsen (2007) beskriver begreppet transperson som ett större omfattande paraplybegrepp som innefattar intersexuella och transsexuella m.m.

2.5 Tidigare forskning

När det kommer till tidigare forskning inom problematiken hedersvåld så är den relativt begränsad. Och i den begränsade forskning som finns läggs mycket fokus på unga utsatta kvinnor. Forskare anser att hedersvåldsproblematiken som västvärlden står inför är komplex. Enligt Eisikovits, Buchbinder och Bshara (2008) kommer offren från familjer med stark patriarkal struktur, som kan illustreras med en pyramid där en styrande man finns i toppen. Heder betraktas som en kollektiv familjeangelägenhet, rättigheter är kollektiva inte individuella och dessa ersätter mänskliga rättigheter. Chesler (2009) visar i sin studie att 90 % alla hedersmord begås av muslimer mot muslimer. Gärningsmännen är oftast första generationsinvandrare och kommer från länder med muslimsk majoritet. För att kunna påverka detta säger Chesler (2009) att våld mot kvinnor måste angripas ur ett rättighetsbaserat perspektiv. Åtgärder måste vidtas i lagstiftning, sysselsättning, utbildning samt sexuellt och reproduktiv hälsa och

rättigheter. The United Nations Population Fund uppskattar att 5000 kvinnor mördas varje år för att de vanärat deras familjer. Genomsnittsåldern är 21.5 år och 10 utav 14 offren är döttrar. Hedersmord skiljer sig mycket från andra våldsbrott, det är oftast mycket välplanerade och vid mer än hälften av morden finns det fler än en gärningsman. År 2004 hölls en internationell konferens i Sverige där man krävde ett internationellt samarbete för att bekämpa våld i hederns namn (Chesler, Phyllis 2009).

I samband med den Internationella konferensen i december 2004 "Att bekämpa patriarkalt våld mot kvinnor – med fokus på våld i hederns namn" betonade man att hedersrelaterat våld mot unga kvinnor i måste diskuteras offentligt, samt att Internationella konventionen måste införas i nationell lagstiftning (Johansson-Latham 2005).

Den 18 maj 2006 beslutade regeringen att myndigheterna måste uppmärksamma HBT-personers utsatthet för hedersrelaterat hot och våld pga. sexuell läggning. För att kunna få en bild av hur situationen ser ut för dessa individer samt få kunskap om hur omfattande och vilken karaktär våldet har försökte Länsstyrelsen i Västra Götaland göra en kartläggning av hur situationen ser ut. Kartläggning utförd utav länsstyrelsen i Västra Götaland visade det sig bland annat att homo, bi och transpersoner som var i risk att utsatts för hedersrelaterat våld och hot av närstående familjemedlemmar inte vågade berätta om sin sexualitet. Det framkom även i kartläggningen att en del av ungdomarna som var öppna med sin sexualitet hade utsatts för förtryck och våldsbrott utifrån ett hedersrelaterat motiv. Men de visade sig även att visa utav ungdomarna utsattes för brott av religiösa eller värdekonservativa skäl. Hur många personer det kan röra sig om är okänt, det är svårt att kartlägga denna grupp individer just för att det är så pass få fall som är kända, eftersom de flesta är rädda att berätta om sin sexualitet för någon (Johansson, 2004). Avrahami (2007) beskriver samma rädsla, svårigheten med att berätta för någon om sin sexualitet beror på rädslan för hur familjen kommer reagera. Vidare menar Avrahami att man ansvarar för släktens välmående, deras intressen kommer först av den anledningen vågar man inte berätta om sin sexuella läggning.

En annan problematik i kartläggningen över hur många HBT- personer som är utsatta för hedersvåld är den svåra gränsdragningen i vad som är hedersrelaterat våld. Haansbaek (2002) redovisar i hans forskning att nio utav tolv respondenter som lever öppet homosexuellt har upplevt en direkt brytning med sin familj efter att ha ”kommit

ut” som homosexuella. Vidare visar Bagley & Tremblays studie 1997 ett oroväckande resultat som kopplas till ”komma ut” processen. Homo- och bisexuella män löper i 13,9 gånger större risk att försöka begå självmord. Detta främst till de personer som hamnar i depression och bristen på kvalificerad hjälp för denna grupp (Bagley & Tremblay 1997).

2.6 Vad händer i Sverige?

Centrum för utvärderingsforskning (UCER), Umeå universitet, utförde på regeringens uppdrag en uppföljning av den nationella utvärderingen av regeringens insatser mot hedersrelaterat våld för perioden 2003-2007. Detta redovisas i en rapport i juni år 2008 (Handberg, Ghazinour & Mårald 2008). Under perioden 2003-2007 satsade förra och nuvarande regeringen 200 miljoner kronor för insatser mot hedersrelaterat våld. Handbergs, Ghazinours & Måralds utvärdering granskar resultaten av satsningen och måluppfyllelser som genomförts under denna period. Utvärderingen tolkar satsningen ur olika perspektiv och problematiserar offer, förövare och potentiella förövare. Fyra länsstyrelser och nio centrala myndigheter utvecklade insatser mot hedersrelaterat våld på ”*nationell och länsövergripande nivå*” På den nationella inriktningen har arbetet varit i förebyggande syfte. Många av uppdragen har varit av en utredande och utvärderande karaktär. Syftet med dessa har varit att genom ökad kunskap höja kompetensen inom myndigheter som kommer i kontakt med hedersrelaterat våld.

Stockholm Västra Götalands och Skåne län, har haft i uppdrag av regeringen att tillhandahålla skyddade boenden för utsatta personer främst för sina regioner men även i resten av landet. Mycket resurser har lagts på satsningar på lokala attitydpåverkande och kunskapsutvecklande projekt. Under år 2003-2007 tilldelades medel till över 400 olika regionala och lokala projekt för hedersrelaterat våld i regeringens anda med syfte att öka kunskaps och kompetenshöjningen samt attitydpåverkan (Handberg, Ghazinour & Mårald 2008).

Utvärderingen ” Regeringens insatser mot hedersrelaterat våld 2003- 2007” övergripande slutsats är att: ”*regeringens insatser mot hedersrelaterat våld har bidragit till att legitimera hedersrelaterat våld som samhällsproblem och till att etablera ett nytt policyområde med delat ansvar mellan myndigheter, kommuner och frivilligorganisationer.*” Vidare visar rapporten att trots det faktum att

hedersvåldsprblematiken har fått ökad uppmärksamhet och acceptans, finns ingen enighet bland nyckelaktörer, politiker samt forskare som arbetar med problematiken om hur hedersvåld ska definieras samt vilka problemlösningar som hade varit mest effektiva eller framgångsrika. Vidare har utvärderingen visat att regeringens insatser främst har riktats direkt till offer, i första hand unga flickor/kvinnor. Insatser riktade till unga pojkar/män och homosexuella, bisexuella eller transpersoner har genomförts i en avsevärt mindre omfattning. Regeringens mål att tillhandahålla skyddat boende för utsatt flickor/kvinnor har uppnåtts. Enligt rapporten har kunskapen om hedersrelaterat våld har ökat inom kommuner och myndigheter men man anser att insatserna och projekten om attitydpåverkan inte visar några tydliga resultat (Handbergs, Ghazinours & Måralds 2008).

RFSL Rådgivningen Skåne fick 2004 uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län att kartlägga och uppmärksamma situationen för HBT-ungdomar i åldern 13-25 som riskerar att utsättas för hedersrelaterat hot och våld på grund av sexuell läggning. Hans Knutagård och Elisabeth Nidsjö fick i uppdrag att beskriva och förstå fenomenet samt skapa ett nätverk med nyckelpersoner. 53 HBT- ungdomar som utsattes för hedersvåld intervjuades. Resultatet visade att ungdomarna i Knutagård och Nidsjös kartläggning (2004) hade utsatts för psykisk, fysisk och socialt våld. Utöver detta var ungdomarna även utsatta för utanförskap, verbala trakasserier samt våld mot egendom. Ungdomarna utsattes även för strukturellt våld där dem ofta förlöjligades på grund av deras sexuella läggning. Homosexuella ställdes mot heterosexuella – vi mot dem andra. Vidare riktade man sig till myndigheter genom enkätutskick. Det framkommer det att okunskapen bland myndigheter är stor. Många hade svårt att se hedersvåld som något som drabbar andra än muslimska invandrar flickor eftersom det är starkt förknippat med just den gruppen. Skolor som deltog i undersökningen hade en uppfattning om att problematiken inte fanns på deras skolor eftersom de inte hade elever med invandrarbakgrund eller om samtliga elever var pojkar. Vidare framgår det att rapporten att få skolor hade samarbete med andra myndigheter för att förhindra hedersvåld. Ingen av ungdomsmottagningarna som deltog i undersökningen hade något förebyggande arbete. Polisen och socialförvaltningen hade stort intresse av undersökningen. De skyddsboenden varit aktuella har inte direkt riktats till HBT- personer (Knutagård & Nidsjö 2004).

3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Denna uppsats bygger på narrativ teori. Här presenteras det teoretiska perspektiv som jag haft som utgångspunkt i mitt examensarbete.

3.1 Narrativ teori

Enligt Lundby (2002) innebär begreppet narrativ ”berättad historia” eller ”historieberättelse”. I historieberättandet uppstår en relation mellan den som berättar och någon annan, till exempel lyssnaren eller läsaren. Lyssnaren eller läsaren har viktig del i relationen eftersom de bestämmer hur berättelsen ska tolkas och uppfattas. Vidare menar Lundby (2009) att begreppet narrativ är ett samlingsbegrepp som omfattar alla slags berättelser och historier, noveller, romaner, självbiografier etc.

Johansson (2005) menar att narrativa teorier är betydelsefulla för forskaren som försöker förstå olika konstruktioner av den sociala verkligheten. Personernas egna berättelser blir verktyg för forskaren som strävar efter förståelse och ett sammanhang av fenomenet. Det narrativa handlar om berättelsens funktioner, konsekvenser och sammanhang, hur relationer, identiteter, sociala strukturer och mönster skapas, omskapas och formas i en ständigt fortlöpande process. Forskaren har en viktig roll i att aktivt lyssna till berättelserna och uttolka det som berättas. Man bör studera berättelsen ur olika perspektiv för att kunna bidra till ny kunskap om den sociala verkligheten. Arvidsson (1998) menar att livsberättelser som intervjuaren och informanten arbetat fram gemensamt är mer än en ”översikt”. Berättelsen skildrar något som informanten valt att lyfta fram, intervjuaren samspelar genom att stödja och ställa följdfrågor för att resultatet ska bli något meningsfullt mellan dem samt den tänkta publiken, läsaren.

Hydén skiljer på redogörelser av händelser från berättelser och har utifrån det narrativa presenterat följande definition av vad en berättelse är: *”Centralt för en berättelse är händelser, som sker i ett visst sammanhang, är orsakade eller förorsakade av något (kanske huvudpersonen i berättelsen) och upplevda av något (exempelvis berättaren – men inte nödvändigtvis) och som framställs av någon”* (Hydén & Hydén 1997). Vidare menar Hydén att ”berättelsen” måste bygga på två eller flera händelser som är förbundna med varandra över tid. I berättelsen sammanvävs händelser i en intrig och på så sätt skapas liv och spänning i berättelsen. Om händelserna inte är sammanlänkade så menar Hydén (1997) att det istället handlar om en redogörelse.

Sociologen Anna Johansson menar även att narrativa studier handlar om att tolka det som redan tolkats kring av den som personen som berättar och hur denna tolkar det sociala livet och sin sociala värld (Johansson, 2005). Vidare menar Johansson att man inte söker efter en sanning, utan snarare varje individs egen berättelse, där åtskilliga tolkningar kan ingå. Alla människor förstår sanningen på olika sätt eftersom man studerar ur olika perspektiv. Berättelsen kan tolkas olika beroende på en rad olika faktorer, vem som är berättare, vem man berättar för, det specifika sammanhanget etc (Johansson 2005). Alice Morgan (2007) menar att ett narrativ är en tråd som väver samman händelser och skapar en berättelse. Att människor bär en mångfald av beskrivningar om sig själv och andra i sin omvärld.

Mitt intresse i studien berör den muntligt framställda livshistoriska berättelsen. Johansson (2005) menar att en livsberättelse är en berättelse som en person berättar om tex. valda aspekter av sitt liv. Dessa innehåller flera ofta flera underberättelser. Även Riessman beskriver att en livsberättelse omfattar längre sekvenser samtal, fokus läggs på utförliga beskrivningar av en händelse, utsaga etc. därigenom möjliggörs en utvidgad analys av beskrivningen (Riessman & Quinney 2005). Forskaren använder sig därefter av dessa livsberättelser för att undersöka hur människor skapar sin identitet eller ger mening åt sina liv. Individens egna tolkningar av sig själva sätts i centrum och hur hon upplever sitt liv (Johansson 2005). Vidare menar Johansson (2005) att dessa livsberättelser har en stor betydelse då man kan få en inblick och förståelse för hur kultur, social klass, genus, sexuell läggning mm påverkar människor på olika sätt. En annan viktig betydelse av forskning med narrativt förhållningssätt är det faktum att det vi genom berättandet och berättelser formas som människor vilket skapar en upplevelse av vårt ”vara i världen”. Berättelsen har en existentiell betydelse, ordning skapas i våra liv genom att berättandet organiseras och ger enskilda händelser en mening. Genom att använda berättandet som strukturredskap organiserar människan sin verklighet inom sig. Därigenom förstår vi vilka vi är och skapar ett sammanhang som människa i världen, vi formar och omformar vår egen identitet, en bild av oss själva som vi vill presentera för andra (Johansson 2005). Eftersom syftet med denna studie är att studera hur HBT – personer upplever sin utsatthet för hedersvåld samt vilken hjälp de fått och hur de upplever den har varit tillräcklig har det fallit sig naturligt att ha en narrativ teoretisk ansats.

4. METOD

I detta kapitel beskrivs arbetets gång från början till slut. Jag kommer att behandla examensarbetets upplägg, metodval, genomförande och urval samt redogöra för studiens tillförlitlighet, etiska övervägande och avgränsningar som gjorts under arbetets gång.

4.1 Den kvalitativa forskningsintervjun

Avsikten med mitt examensarbete är att undersöka hur HBT personer som är utsatta för hedersrelaterat våld upplever sin situation, om de har fått någon hjälp och stöd, samt om de upplever att den är tillräcklig. Jag har valt att använda mig utav kvalitativ forskningsintervju som metod och har utfört intervjuerna ansikte mot ansikte. Valet av metod bestämdes utifrån studiens syfte och den frågeställning jag vill besvara. Genom kvalitativ forskningsintervju kan jag få del av informanternas beskrivningar deras livsvärld samt tolkning av dess innebörd (Kvale, 2007). Eftersom jag har valt att utgå från narrativ teori så anser jag att den kvalitativa forskningsintervjun är en lämplig metod eftersom informanternas erfarenheter och kunskaper om problematiken lyfts fram och de får en möjlighet att själva presentera sina erfarenheter och vad de själva upplevde som centralt och av vikt att berätta (Johansson 2005). Genom vald metod vill jag presentera informanternas berättelser och lämna tolkningsutrymme för läsaren.

Vidare anser jag att den kvalitativa forskningsintervjun är en lämplig metod då man får möjlighet att uppfatta kroppsspråk och mimik som man annars hade gått miste om vid tex en telefonintervju. Den kvalitativa forskningsintervjun ska vara ett samspel mellan två människor där ett utbyte av uppfattningar sker. Den har inte som mål att kvantifiera resultatet, utan att genom intervjun få skildringar där den intervjuade med egna ord får beskriva hur hon upplever, känner mm (Kvale, 2007).

Inom forskningsvärlden har det förts en viss kritik mot den kvalitativa forskningsintervjun. Man menar att bland annat att metoden inte är vetenskaplig eller generaliserbar och därmed inte trovärdig, utan endast speglar "sunt förnuft". Dock menar man att metoden kan ge intressanta resultat och skulle kunna vara lämplig som förberedelse till en vetenskaplig metod (Kvale 1997). Antalet informanter i studier

varierar beroende på vad som ska studeras, men det finns analytiska generaliseringar där forskaren kan presentera stöd och argument för generaliserbar kunskap (Kvale 1997). Eftersom syftet med mitt examensarbete är att med hjälp av intervjuer kunna tolka och förstå och inte förklara situationer anser jag att den kvalitativa metoden är bäst lämpad för att besvara examensarbetets syfte.

4.2 Urval

Tanken var från början att få tag på respondenterna via en annons. Detta genom att lägga ut annonsen på en hemsida, www.qx.se. QX (quiser.com) är nordens största internet- community för HBT- personer. Jag ville starta ett konto och lägga upp en egen profil för att komma i kontakt informanter till studien genom att lägga ut en annons och mitt informationsbrev om studien. Men på grund av begränsad tid blev detta inte aktuellt eller möjligt.

Med hänsyn till den angivna tiden har jag använt mig utav bekvämlighetsurval/ tillfällighetsurval. Det innebär att man väljer de individer som finns tillgängliga. Detta utfördes genom ett så kallat snöbollsurval. Jag har genom vänner och bekanta fått tag på informanter som ville ställa upp på en intervju (Hartman, 2004).

Som jag tidigare nämnt så grundar sig intresset delvis i att jag har bekanta som varit utsatta av hedersvåld på grund av sexuell läggning. Genom att använda mig av nätverksprincipen har jag kommit i kontakt med informanter som ville ställa upp på intervju. De fick ta del av mitt informationsbrev innan intervjun genomfördes som beskrev syftet med studien.

4.3 Semistrukturerad intervju

Intervjuerna utfördes individuellt och är halvstrukturerade/semistrukturerade. Detta innebär att jag har använt mig utav färdigformulerade frågor. Frågorna ställs därefter i den ordning man anser de passar bäst in efter den specifika situationen. Jag anser att detta är ett lämpligt tillvägagångssätt då intervjun får ett bättre flyt, samt att det lämnar utrymme för den intervjuade att själv kunna ta upp andra viktiga synpunkter som jag kanske inte tänkt på från början och att man därefter kan ställa lämpliga följdfrågor. På så sätt är intervjuaren flexibel. (Hartman 2004) Följdfrågorna har oftast syftat till att utveckla svaret på en besvarad fråga eller ge en utförligare förklaring till något som var

otydligt. Jag försökte sträva efter att inte styras för mycket av frågorna utan låta samtalet flyta på lite friare så att informanterna kunde lyfta upp saker som de ansåg var viktiga (Merriam, 1994).

Intervjuerna varade alltifrån 60 minuter – 110 minuter. De genomfördes med några dagars mellanrum för att kunna få tid till reflektion, eftertanke och analys (Patel, Davidsson, 2003). Samtliga sju intervjuer genomfördes i Malmö där jag hade tillgång till ett kontor. Intervjuerna spelades in med bandspelare och transkriberades. Jag hörde därefter av mig till alla som deltog i studien för att träffas igen samt att de skulle få en möjlighet att eventuellt ändra eller formulera om något som de t.ex. kanske upplevde kunde missuppfattas etc. De flesta respondenterna kände att de inte behövde läsa igenom utskriften och gav mig sitt godkännande att fortsätta med analysen av deras intervjuer. Två av respondenterna ville läsa igenom för att se om något behövde förtydligas eller formuleras om, vilket de fick (Merriam, 1994). Inga ändringar eller korrigeringar genomfördes då respondenterna var nöjda och jag fick fortsätta med analysen.

4.4 Etiska överväganden

Under arbetets början väcktes tankar kring olika etiska aspekter. Jag skulle intervjua personer som blivit utsatta för hot och våld i hederns namn på grund av deras sexuella läggning. Tankar kring utsatthet och stigma dök upp samt vad det skulle kunna innebära för informanterna, att faktiskt komma till tals och berätta om sin situation och hur den upplevs av den enskilde individen som berättar. Jag utgick ifrån Eliasson (1995) som menar att man ska skapa möjligheter för de människor som har en försvagad position att få tillfällen och rätten att tala.

En central utgångspunkt i de etiska aspekterna har varit informerat samtycke. Informanterna fick ett informationsbrev där syftet med studien framgick, hur undersökningen är upplagd samt hur jag kunde säkra konfidentialiteten för informanterna (Kvale, 2007). I brevet framfördes det att intervjun skulle spelas in med samtycke av informanten. Vid intervjutillfället samtyckte samtliga informanter till inspelning av intervjun. Vidare informerades samtliga informanter om att materialet inte skulle användas till något annat sammanhang än att besvara syftet med studien. Intervjumaterialet har förvarats så att endast jag har haft tillgång till dem (Bell, 2006).

Informanterna fick även information om aidentifiering av personuppgifter. Enligt Denscombe (2004) innebär det att de inte ska kunna identifieras via den tryckta rapporten. Alla som deltagit i studien har fått ett alias, bostadsort, namn på personer eller städer där olika händelser skett etc har tagits bort för att personerna ska förbli anonyma. För att kunna vara tillgänglig under arbetets gång har jag gett ut kontakt uppgifter, mail och telefonnummer för eventuella frågor eller information.

4.5 Litteratursökning

För att inhämta kunskap och orientering om forskningsämnet har jag använt mig av olika vägar för att hitta relevanta vetenskapliga artiklar och litteratur. En källa har varit Högskolan Kristianstads (HKR) bibliotek samt Malmö stadsbibliotek. Där har jag bland annat fått hjälp av personal för att på bästa sätt söka relevant material. Jag har använt mig av olika databaser, bland annat LIBRIS, ELIN, DIVA, ASSIA. Jag har även använt mig av Google. Engelska sökord som använts har varit honor violence, LGBT, lesbian, gay, bisexual, homosexual, transgender, social service. Svenska sökord som använts har varit hedersvåld, lesbisk, gay, bisexuell, homosexuell, transpersoner, HBT-personer. Dessa har kombinerats på olika sätt. Jag har därefter gått igenom böcker och artiklar för att se vilka som tillför kunskap i det ämne jag har valt.

4.6 Analys

Jag valde att transkribera intervjuerna ordagrant för att på bästa sätt skildra informanternas berättelser. Empirin i form av intervjuutskrifter lästes igenom många gånger för att få ett grepp om helheten. Därefter började jag markera olika återkommande begrepp för att kunna skapa olika kategorier/teman. Detta gjordes om igen för att se om fler intryck trädde fram. Materialet har redovisats utifrån de teman jag fick fram som är relevanta för undersökningsfrågorna och är redovisade i de rubriker som finns i arbetet (Flick 2009).

Jag har eftersträvat att utgå utifrån ett narrativt förhållningssätt i analysen av resultatet som innebär att informantens berättelse är i fokus. Riessman (2005) betonar vikten av att det empiriska materialet transkriberas på ett noggrant sätt och att analysen av

empirin bygger på de gjorda transkriptionerna för att det ska kunna betraktas som kvalitativt god narrativ forskning.

Genom informanternas berättelser ska studien bidra till en ökad kunskap om den sociala verkligheten och målet är inte att hitta en enda sann tolkning. Utan snarare utgå från att det finns en mångfald i informanternas berättelser (Johansson, 2005). Genom narrativt förhållningssätt vill jag försöka förstå individens inre subjektiva upplevelsevärld.

4.7 Studiens tillförlitlighet

Inom vetenskaplig forskning används begrepp som reliabilitet och validitet för att testa forsknings resultat och genomförande (Kvale 1997). Reliabilitet och validitet har olika innebörder och uppfattas på olika sätt beroende på om studien har en kvalitativ eller kvantitativ forskningsansats (Bryman 2011). Som tidigare nämnt förs en viss kritik mot kvalitativa metoder av kvantitativt inriktade forskare. De menar att de bygger på subjektiva uppfattningar och upplevelser samt att informanten kan påverkas av intervjuarens sätt att ställa frågor. För att höja reliabiliteten i kvalitativa studier är det viktigt för intervjuaren att inte ställa ledande frågor eller uppträda på ett ledande sätt genom kroppsspråk etc (Kvale 1997). Detta har jag försökt säkra genom intervjuens utformning med semistrukturerade frågor som tillåter informanten tala fritt, samt genom att ställa följdfrågor för att tillförsäkra att svaret uppfattas korrekt. För att öka undersökningens tillförlitlighet har intervjutillfällena spelats in och därefter transkriberats ordagrant för att på bästa sätt kunna skildra informantens beskrivning tydligt. Informanterna gavs möjlighet att ta del av och läsa den transkriberade intervjun, vilket också bidrar till ett sätt att öka reliabiliteten. Två av informanterna ville läsa igenom materialet, vilket de fick (Flick 2009). Intervjucitat är ett annat sätt att öka reliabiliteten, eftersom läsaren själv får möjlighet att tolka informantens svar.

Validiteten handlar om giltigheten i informanternas svar på de frågor som ställs. Jag har intervjuat personer som har varit relevanta för studien och eftersom det är subjektiva upplevelser och synsätt som är intressanta för undersökningen är det meningslöst att diskutera i termer av sanning eller lögn.

5. RESULTAT

Av de sju informanterna är två av deltagarna i studien unga kvinnor, båda är lesbiska. En av informanterna är bisexuell och två är homosexuella. Och övriga två informanter beskrev sig som transsexuella/ homosexuella. Informanternas ålder varierar mellan 22 år upp till 28 år och alla är bosatta i Skåne-regionen. I detta kapitel presenteras likheter och skillnader i informanternas egna berättelser och deras tolkningar kring hedersrelaterat våld och den hjälp och stöd som varit tillgänglig för dem. De berättelser som presenteras ger en inblick i en svår och komplex problematik som jag hoppas ska bidra till en ökad kunskap och förståelse för hur verkligheten ser ut för dem personer som är utsatta för hedersvåld på grund av sexuell läggning. Jag har valt att utgå från narrativ teori. Jag vill låta informanterna tala själva och ge dem en möjlighet att berätta deras historia med egna ord. Samt ge en möjlighet att genom deras berättelser måla upp deras verklighet. Nedan följer en kort presentation av de sju ungdomar HBT -ungdomar som deltagit i studien.

5.1 Presentation av informanterna

Informant nr.1: Lisa , lesbisk tjej, 25 år. Föräldrarna är ursprungligen från Serbien. Lisa är född och uppvuxen i Sverige. Enda barnet i familjen. Utfrys från större delen av släkten på grund av hennes sexuella läggning. Lisa har utsatts för psykisk och fysisk våld av sina föräldrar under flera år. Hoten och trakasserierna fortsatte efter att hon flyttat hemifrån. Kontakten med föräldrarna upplever Lisa har blivit bättre med tiden.

Informant nr.2: Karin, lesbisk tjej 27 år. Född i Sverige. Föräldrarna är ursprungligen från Iran. Har två syskon, yngre bröder. Efter att ha misshandlats grovt av fadern och hennes farbror, hamnade Karin på ett skyddat boende och har numera ingen kontakt med hennes familj. Undantaget hennes småsyskon som hon håller sporadisk telefonkontakt med. Karin berättar om skammen hon hade dragit över sin familj på grund av hennes sexuella läggning och hur våldet snabbt eskalerade till svår misshandel, hot om bland annat våldtäkt av manliga släktingar samt hot om att mörda henne på för att upprätta den förlorade hedern.

Informant nr.3: Max , homosexuell - transsexuell man 23 år. Flyttade till Sverige som 18 åring från Mellanöstern eftersom hans familj ville gifta bort honom med en kusin efter misstankar om hans sexuella läggning för att ”bota” hans homosexualitet. Max har släkt i Sverige som vet om hans sexuella läggning. Lever ett dubbelliv som kännetecknas av svåra slitningar mellan två världar, familjen i Sverige som vet och familjen i hemlandet som misstänker men inte vet. Max måste ljuga för sin familj för att dem inte ska bli för misstänksamma. Han har bland annat bett en väninna presentera sig som hans flickvän för hans mor som sätter press om giftermål med en kusin.

Informant nr.4: Leo, transsexuell - homosexuell man 26år. Kommer från Mellanöstern, har en bror Chris som också är homosexuell. Båda informanterna har stora problem med hedersvåld som de fortfarande utsätts för. Trots detta har Leo inte vågat ta steget till att t.ex. polisanmäla fadern eller modern.

Informant nr.5: Chris, homosexuell man 28 år. Kommer från Mellanöstern, har en bror Leo som också är homosexuell. Båda informanterna har stora problem med hedersvåld som de fortfarande utsätts för. Chris berättar om en svår konflikt kring att vilja söka hjälp samt innebörden av vad det hade inneburit för familjen, en ännu större skam som enligt Chris hade förvärrat situationen.

Informant nr. 6: Bruno, bisexuell man 22 år. Kommer från Litauen. Utsätts för hedersvåld av alla närstående, betraktas som psykiskt sjuk. Får inte vistas ensam med barn då uppfattningen är han kan ”smitta” eller rekrytera andra till ”sjukdomen”. Bruno berättar om hatet mot sig själv och svårigheten med att acceptera den egna läggningen Brunos känsla av att inte vara accepterad av familj och släkt, men även av sig själv har resulterat till bland annat självmordstankar. Bruno är den enda av informanterna som fortfarande bor hemma hos sina föräldrar.

Informant nr. 7: Lars, homosexuell man 26 år. Svensk, ensam barn. Varit utsatt för hedersvåld sedan 15 års ålder, alla myndigheter om varit inkopplade betraktade problematiken som homofientlighet och inte hedersvåld. Lars har idag ingen kontakt med hans föräldrar.

5.2 Att komma ut och berätta

Inledningsvis i intervjuerna med de olika respondenterna frågade jag om hur familjemedlemmarna fick kännedom om deras sexuella läggning. Och därmed berättelsen om hur processen upplevts av individen samt konsekvenserna och våldet som följde. Gemensamt för informanterna är att alla haft stora svårigheter i att berätta för sin familj om deras sexuella läggning. ”Komma ut” processen har varit svår eftersom sexualiteten förknippats med skam och osäkerhet för vad det skulle innebära för familjen. Avrahami (2007) beskriver svårigheten för unga att berätta om sin sexualitet och den rädsla många har för hur familjen kommer reagera. Även Johansson (2004:27) bekräftar att detta problem.

Karin: ”... när det väl gick upp för dem att jag menade allvar och att det inte var en fas och att jag faktiskt var attraherad av tjejer så bröt ett världskrig ut! Mina föräldrar som jag upplevde som försvenskade började prata om heder: ”- Vi lever för två fingrar Karin (pekar på kindbenet), det är det enda vi har i livet, du är äcklig och du ska inte dra skam över oss alla för du vill leva ett smutsigt liv.

... Det var verkligen det värsta jag har varit med om i mitt liv. Min mamma började gråta, och pappa bara skrek på mig och sa att jag hade blivit psykiskt sjuk och behövde träffa en psykolog... sa saker som; ”vi har inga jävla flator i vår familj” och att deras dotter inte skulle vara den första som drar skam över hela släkten... Han ifrågasatte hur fan jag kunde förvänta mig att de skulle kunna stötta något sådant och han sa att det inte var normalt. Att jag var sjuk! Sen gick han vidare på att hela släkten skulle fördöma mig och min existens... på grund av min sexuella läggning. Och att alla skulle tycka att det var skamligt att leva så. Till sist efter många bråk och hot så sa han att jag var död i deras ögon... så jag kan lika gärna vara död, för jag finns inte... i alla fall för dom enda människorna som alltid betytt något, min familj...”

Lisa berättar om att inte accepteras av familjen eftersom hennes sexuella läggning betraktas som en sjukdom. Svårigheten med att själv acceptera sin sexuella läggning beskrivs av Lisa, främst då de beskriver hur familjemedlemmarna uttryckt ett stort ogillande av homo, - och bisexuella.

Lisa: *”Jag hade stora svårigheter med min sexualitet, jag visste redan att det skulle bli katastrof! Min familj och i princip alla vi känner är emot allt som har med homosexualitet att göra. Det är inget som accepteras i mitt hemland ...det ses som nått onormalt, en sjukdom!”*

Max uttrycker rädsla för att komma ut och vad det hade fört med sig för konsekvenser. Max berättar att släkten skulle anordna ett giftermål för att kunna avfärda misstankarna om en ”avvikande-” sexuelläggning. Mjörnell (2005) beskriver hur personer som avviker från familjens normer kan utsättas för allt från hot och våld till tvångsäktenskap. Även mord är ett förekommande tillvägagångssätt för att återupprätthålla hedern. Max ser endast två alternativ att upprätta hedern om familjen/släkten hade fått reda på hans sexuella läggning, tvångsgiftermål eller mord.

Max: *”Min familj har länge misstänkt att jag är gay, dom tycker inte att jag är så manlig av mig...jag är rätt feminin av mig. Jag brukade klä upp mig i flickkläder och sa att jag ville vara en tjej och inte pojke. Så länge jag minns har jag känt så... det började bli svårt för mig att vistas i mitt land när jag började uppnå en viss ålder. Eftersom min släkt hade misstankar om min sexualitet så var nästa steg att ordna ett giftermål, många tror att det är en fas bara och att man ”växer” ifrån det eller nått... Och frågan har ställts ofta: ”Max, du är en sån va som tycker om att få det bakifrån va?” ... detta har kommit från släktingar i både mammas och pappas sida. Men jag har alltid förnekat det. Jag mådde mycket dåligt av att leva under sånt förtryck och vad som skulle hända om de fick reda på det... tvinga mig till ett giftermål eller döda mig? Fler alternativ finns inte.”*

Lars talar om fördomar i samhället mot personer som avviker från att vara heterosexuell och att det bidragit till att Lars har haft det svårt att komma ut och berätta om hans sexualitet. Samtidigt som han känner oro, hoppas Lars på acceptans av sin familj. Enligt Samuelsson (2002) har människor svårt att acceptera det som skiljer sig från den egna uppfattningen. Sexualitet är för många känsligt och de som avviker från normen accepteras inte.

Lars: *”Jag visste tidigt att jag var homosexuell, men det krävs nog inget geni för att förstå svårigheten med att komma ut och berätta det för någon... Det räcker med att man tittar man på vad som händer i samhället, alla fördomar som finns om*

personer som avviker från normen "hetero". Jag är svensk men trots att jag visste att dom inte skulle ta det så bra så hoppades jag på lite förståelse och acceptans, jag är trots allt deras son!"

Leo och Chris är syskon. Leo kände att han hade förtroende för sin bror och valde att först komma ut och berätta för Chris. När Chris i sin tur berättade om hans sexualitet kände syskonen en lättnad över att inte vara ensam. Samtidigt bär Leo och Chris på en ständig oro pga. rykten som sprids och vad som väntar när det når föräldrarna.

Leo: *"Jag pratade med min bror om det först... När Chris sa att han trodde samma sak om sig själv så kändes det som en stor lättnad över att jag inte var ensam... jag hade en känsla att det kanske var så, kanske därför som jag kunde berätta det för honom.."*

Chris: *"Vi stod inför något som var omöjligt, vi är araber, två bröder som är gay... men det gick rykten om oss båda.. rätt tidigt men det var först efter gymnasiet som dom fick veta det på riktigt. Min pappa kallar oss för fittor idag... vi är inga män, vi är fittor... han har inga söner säger han till folk."*

En annan problematik med att komma ut som Bruno speglar i sin berättelse är den starka homofientlighet som finns i många länder. Bruno kommer ursprungligen från Litauen, ett land där samkönade relationer först blev lagliga 1993 (Williams 2010).

Bruno beskriver ett självhat och avsky över att vara bisexuell. Han berättar även om rädslan inför att komma ut och de självmordstankar han haft pga. följderna för familjen.

Enligt Bagley & Tremblays studie 1997 löper homo- och bisexuella män i 13,9 gånger större risk att försöka begå självmord. Orsaken kopplas till "komma ut" processen. Detta främst till de personer som hamnar i depression och bristen på kvalificerad hjälp för denna grupp.

Bruno: *" Fy... det var verkligen inte kul. Folk i mitt hemland ses bisexuella, homosexuella osv. som psykiskt sjuka! Vi smittar till och med. Detta hat har jag vuxit upp med, jag hatade mig själv och jag äcklades över mig själv, jag skämdes över den jag var... Jag hade många tankar kring att döda mig själv på grund av att jag visste vad det innebar för min familj... Jag vet att jag aldrig kommer accepteras eller ses som normal av dom personer som ska stå mig närmast. Detta är en evig konflikt som alltid kommer pågå så länge jag lever."*

5.3 Att vara utsatt för hedersvåld

En del av syftet med studien är att undersöka hur unga HBT – personer upplever sin utsatthet av hedersrelaterat våld. Jag intresserade mig för hur de olika informanterna beskrev det våld dem utsatts för med egna ord, samt deras beskrivningar och upplevelser. Våldets struktur har sett olika ut hos informanterna. Fysiskt våld är den mest förekommande formen men även psykisk våld. Informanterna beskriver hur socialt våld, utfrysning och kontroll av deras liv uppträder.

Haansbaek (2002) redovisar i hans forskning att nio utav tolv respondenter som lever öppet homosexuell har upplevt direkt brytning med familj/närstående efter att ha kommit ut som homosexuell. För vissa av informanterna i min studie är detta en verklighet. Konflikten som uppstått i familjen pga sexuell läggning och det hedersvåld som eskalerat från verbala hot till psykisk och fysisk våld har i vissa fall resulterat till att den utsatta personen blivit exkluderad eller helt utesluten från sin familj och omgivning.

Lisa: ” *Alla har passivt eller aktivt fryst ut mig eller kommenterat min sexualitet på ett mycket nedlåtande sätt. Att vara homosexuell är skamligt! Jag är utfrysad av släktingar, jag är inte bjuden eller välkommen vid högtider eller andra festligheter. ...Nu senast när min kusin gifte sig så ville hon bjuda mig, hon är en av dom få som jag har en hyfsad relation till idag. Men hennes fästman ringde upp mig och sa att jag var bjuden så länge jag kom själv och inte gjorde något opassande för då skulle jag bli utslängd. Och han skulle personligen göra det...du kan väl föreställa dig att vår relation är rätt ansträngd.*”

Även Bruno berättar om upplevelser av att nonchaleras eller ignoreras av familj etc i sociala sammanhang. Återigen läggs stor vikt i att betrakta honom som sjuk och smittosam.

Bruno: ”*För mig är det svårt att vistas i samma rum som släktingar och bekanta, jag ignoreras eller förlöjligas, aldrig en mellangrej. Oavsett så är det jobbigt. Och jag får ofta höra att ingen hade lämnat sina barn ensamma med mig utan att någon annan vuxen är närvarande... det för att jag kan smitta dom till att bli bisexuella, eller ja homosexuella säger dom oftast, för dom är det samma sak.*”

Att frysa ut är vanligt bland informanterna, Leo berättar hur bekanta går förbi och ignorera bröderna. Samtidigt som andra personer som känner familjen kränker Leo och Chris verbalt eller till och med går fram och spottar på dem då de anses ha dragit skam över "familjen".

Leo: *"Det går så lång att folk vi aldrig ens träffat men känner vår familj kommer fram och spottar på en för att vi är bögar. Kommenterar och kallar oss fula saker, eller att folk man träffar på stan går rakt förbi trots att dom tittat en i ögonen."*

Ungdomarna i studien berättar om en stark kontroll som utövas av familjemedlemmarna eller andra närstående. Enligt Koch (2008) är hederskulturen väldigt stark och kan jämföras med diktatur. Man kontrollerar och styr personen med olika regler och uppmaningar som inte främjar det egna intresset. Det har skildrats på olika sätt hos de olika informanterna. Lisa berättar om hennes upplevelser av kontroll efter att ha kommit ut för föräldrarna.

Lisa: *"Jag var ständigt kontrollerad, dom ringde mig femtio-elva gånger på en halvtimme om jag gick ut. Skulle ständigt kolla var jag var och vad jag gjorde! Ifrågasatte allt! Beordrade mig om tider och när jag skulle hem! Och när jag skulle hem så skulle jag helst trola fram min samma sekund. Kontrollen var maximal! Jag kunde inte göra ett skit utan att känna oro, ha ont i magen och ibland efter vissa samtal inte våga åka hem på grund av alla hot...Det blev för jobbigt, jag var tvungen att prata med någon som kunde hjälpa mig..."*

För Max blev kontrollen och pressen på giftermål för stor. Familjen hade bestämt att han skulle ingå i äktenskap med någon släkten valt ut. Det enda alternativet för Max var att lämna landet och flytta till en frizon där han kunde få en viss ro i sin tillvaro. Max har släktingar bosatta i Sverige som känner till hans sexuella läggning men håller det hemligt för släkten i hemlandet.

Max: *Jag älskar mitt hemland! Kulturen och allt! Men jag var tvungen att flytta! Homosexualitet är inget som tillåts! Man får inte vara öppen med det i mitt hemland, man kan råka illa ut... Men jag flyttade hit för att slippa gifta mig. Jag har en moster här och hon har bott här hela sitt liv nästan. Det är därför som det var tillåtet för mig att komma hit, annars hade dom blivit mycket misstänksamma. ...Släkten här och där nere, det är som två olika världar... dom vet att jag inte kan berätta för någon*

där nere. Min mosters man var inte okej med det, han sa att han inte ville ha en "sån" som mig under sitt tak och att jag inte fick bo kvar där. Så jag flyttade för att inte skapa problem och han har faktiskt inte sagt något om mig till någon... men det är på grund min moster."

Det vanligaste uttrycket för våldet för informanterna var fysiskt våld, slag och misshandel som i många fall snabbt eskalerade. Utövarna var oftast föräldrarna men även andra närstående släktingar. Jag ställer frågan om hur det fysiska våldet uttryckt sig och svaren från informanternas berättelser varierar. Från Karins mordförsök, till Lisas, Leos och Chris slag, sparkar och lavetter. Karins berättelse är en av dem mest extrema, genom hot att "visa vad en man är" som syftar på att våldta och dominera henne och därefter hotar männen med döda henne.

Karin: *"Jag blev ofta slagen av pappa och hans bror. Mina föräldrar fick snabbt stöd av andra släktingar ...framförallt män... som hotade med att visa mig "vad en man är". Med andra ord att jag skulle våldtas och prova på en "riktig man". Situationen var som värst när jag blev misshandlad av min pappa och hans bror och jag hamnade på sjukhus. Detta efter slag och hot om att jag skulle slängas ut ur balkongen för att jag inte förtjänade att leva!"*

Lisa: *"Min mamma var helt hysterisk, skrek och visste inte vems sida hon skulle stå på, bad pappa släppa stryptaget på mig samtidigt som hon slog på mig och frågade om jag inte skämdes över vad jag var..."Vad jag var"...det går inte att beskriva med ord hur allt det kändes... Min pappa gav lusingar som golvade mig! Trodde inte att det var möjligt ens, sånt man ser på film liksom."*

Leo berättar om hur han och Chris överraskas av fadern som kommer hem innan de hunnit gått ut och festa en kväll på gay-klubb. Där fadern reaktion på Leos klädsel och sminkning leder till misshandel av sönerna.

Leo: *"En gång skulle jag och Leo ut, vi skulle på en fest och jag klädde ut mig till Drag, smink och allt... då kom helt plötslig vår pappa och han såg mig! Han gick till attack mot oss båda! Slog mig gul och blå, hela mitt ansikte var helt fucked! Fy fan asså... då skrek han på oss och sa att han inte hade några söner vi var fittor.. att vi var äckliga, att vi inte var män utan fittor och att vi kunde dö som fittor."*

En annan problematik Chris och Leo möts av är ryktesspridning om deras sexuella läggning som ofta leder till plötsliga och oväntade misshandel. Från att modern spottar dem i ansiktet till att fadern slår.

Chris: *Minsta lilla och dom flippade ut! Alla rykten och vad folk sa om oss gjorde dom galna. Vi blev ofta slagna, och jag pratar inte om en lavett eller nått, sparkar och knytnävar... min mamma också, hon spottade oss rakt i ansiktet efter bråk hemma och sa vi var äckliga.”*

Även Lars blir fysiskt misshandlad av fadern, medans modern är passiv och inte gör något för att stoppa händelsen. Lars berättar hur det upplevdes som något värre än själva våldet som utövas av fadern.

Lars: *”Min pappa äcklades av mig sa han och han tyckte att jag skulle skämmas för den jag var. Han slog mig ofta... och morsan gjorde inte ett skit. Ibland var det värre, att hon inte gjorde nått. En gång fick jag spel och ville stå på mig, så jag försökte knuffa bort honom. Men det gjorde honom vansinnig. Han tog sitt skärp runt min hals och drog mig längs hallen och sparkade på mig. kallade mig för en äcklig bög.”*

Lisa fortsätter och berättar om det fysiska våldet och jämför med det psykiska våldet, att bli verbalt trakasserad av hennes fader. Lisa berättar om att smärtan av slag går över, men att bli kallad saker av fadern gjorde mer ont än alla slag hon fick ta . Hennes ögon fylls med tårar när hon beskriver hennes upplevelser.

Lisa: *”... det fysiska våldet, alla slag man fick ta... det kändes mer hanterbart på något sätt. Smärtan gick över... men att bli kallad för saker?! Det tog väldigt hårt på mig, jag mådde mycket dåligt. Vissa saker som uttrycktes var vulgära! Pappa brukade fråga mig om jag slickat fitta på sistone... min egen pappa! ”*

Även Max berättar om hur han blir sårad och kränkt av familjen som han upplever provocerar honom genom att uttrycka deras åsikter och homosexuella.

Max: *”Jag mår dåligt varje gång jag åker ner till mitt hemland, även om ja har fått frågan ofta och jag aldrig erkänt att jag är bög/trans så får jag höra kommentarer kring det. Dom berättar gärna vad dom tycker om bögar, hur dom borde slaktas osv och tittar mig rakt i ögonen när dom säger det... kanske för att provocera*

eller göra mig arg. Tror dom vill att jag ska säga något, typ försvara bögar. Men det vågar jag inte, det sårar mig, för jag blir kränkt, egentligen pratar dom om mig. Mellan raderna som man säger.”

Samtliga ungdomar berättar om utanförskap, trakasserier, psykiskt, socialt och/eller fysiskt våld som de utsatts för pga. deras sexuella läggning. Resultatet bekräftar även Knutagård och Nidsjös resultat i karläggningen år 2004 av HBT- ungdomar som utsatts för hedersrelaterat våld. En viktig sak som framkommer av det informanterna berättar är att de utsätts för hedersvåld oavsett etnisk bakgrund.

5.4 De olika verksamheterna

För att kunna besvara syftet har jag ställt frågor om vilken hjälp och stöd som funnits tillgänglig för ungdomarna. Jag ville veta hur den hjälpen/stöd har sett ut, vilka myndigheter, organisationer, verksamheter och andra nyckelpersoner som informanterna har varit i kontakt med för att få hjälp och stöd i sin utsatthet för hedersvåld.

5.4.1 Kurator

Endast en av informanterna hade kontakt med en kurator. Denna tog hon på egen hand på vårdcentralen i sin hemkommun. Hon beskriver händelsen som något positivt men samtidigt beskriver hon en oro över att orsaka problem för föräldrarna genom att berätta för någon utomstående.

Lisa: *”För att sammanfatta hela upplevelsen så var det skönt att få prata om det. Det var svårt i början, jag visste inte hur mycket jag kunde berätta... Jag vågade inte berätta vad det gällde, jag sa att jag mådde dåligt och behövde prata med någon. Jag tänkte konstant på att jag kanske skulle ångra mig och jag ville inte sätta mina föräldrar i skiten. Jag älskar dom trots allt. Det är min familj, och jag hade även då gjort allt för dom... Men jag fick förtroende för kuratorn och kände att jag kunde prata om det. Jag beskrev min ångest och skammen jag hade dragit över min familj hur alla tagit avstånd hur jag behandlades och så... ja att ingen ville förknippas med mig helt enkelt. Hur mina föräldrar slog mig, oftast utan förvarning, normala konversationer som snabbt utvecklades till konflikter och så... I början var det svårt*

tror jag för kuratorn att hantera. Om man släpper en bomb: hej jag är gay och blir misshandlad av min familj på grund av min sexuella läggning, så tänker jag att det skämmer folk. Det är nog främmande för många. Kuratorns reaktion var "du måste prata med en socialsekreterare... Kändes som att jag var ett problem som inte gick att lösa så enkelt och att man ville lägga över "problemet" på någon annan men jag gjorde det klart från början att jag först och främst ville prata med någon för att lätta på hjärtat. Kuratorn såg hur dåligt jag mådde och ansåg att jag inte kunde bo kvar under sådana förhållanden. Efter många samtal övertalade hon mig att väna mig till soc."

5.4.2 Polisen

Efter grov misshandel av fadern och farbrodern i hemmet fick Karin läkarvård och kom därmed i kontakt med polis och anmälde händelsen. Karin beskriver hur andra vuxna såg vad som hände utan att agera. Lars berättar om hur kontakten med polisen resulterade till en väg ut ur våldet.

Karin: "När jag låg på sjukhuset fick jag hjälp med att göra en polisanmälan om misshandel. Sen blev det rättegång och soc blev inkopplat och jag fick hjälp med att komma därifrån till ett boende. Eller ja, jag blev omhändertagen och placerad på ett skyddat boende som det heter... hade det inte hänt så vettifan! Det fanns andra vuxna som visste, som såg, men ingen satte stopp för det. det... Men det var tack vare polisanmälan som allt hände."

Lars: " Jag hade inget val, jag fick så mycket pryl att jag inte ens förstod va fan jag hade gjort för att förtjäna det, och morsan, henne kunde man inte räkna med. Stod där som en staty och tittade på. Bad honom inte ens om att sluta... jag sprang ut ur lägenheten och gick in till en granne och ringde polisen. Han fick vad han förtjänade det vet jag nu. Men jag var rädd, konstant både innan och efter polisanmälan. Morsan kastade ut mig och sen dess har jag fått stå på mina egna ben... jag tyckte väl att polisen hanterade situationen bra mitt i det helvete som bröt ut."

Leo berättar hur han blivit uppmuntrad till att polisanmäla föräldrarna. Han uttrycker sin rädsla att ta kontakt men någon utomstående då det i sig kan försämra situationen med

familjen och resultera till en ökning av våldet. Samtidigt tar han mycket hänsyn till familjen och vill inte svika familjen och försvåra deras liv ytterligare.

Leo: *Jag och Chris blev ofta misshandlade och folk sa hela tiden att vi skulle polisanmäla det. Men dom förstod inte! Det hade gjort allt tusen gånger svårare. Skammen hade varit kaos. Alla hade snackat om det. Hur vi kunde göra nånt sånt mot våra egna föräldrar som uppfostrat en.*

5.4.3 Socialtjänsten

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för barn och ungdomar som far illa. Tre av sju som deltog i studien har varit i kontakt med socialtjänsten. Därigenom har personerna fått hjälp med samtal och boende. Upplevelserna av kontakten med en myndighet varierar hos de olika informanterna. Och resultatet av den hjälp de fått har haft olika konsekvenser.

Lisa berättar hur kontakten med socialtjänsten resulterade till en flytt hemifrån efter att föräldrarna fick kännedom om att socialtjänsten hade kontaktats.

Lisa: *” Jag stack hemifrån... jag bodde hos mina vänner efter att mina föräldrar kontaktades av soc. Att jag hade kontaktat en myndighet togs inte så bra nej... Jag fick höra hur jag hade förstört deras liv att jag var död för dom. Att jag inte var välkommen mer i deras hem osv. osv. Under den perioden vågade jag inte röra mig fritt tänkte konstant på vad som skulle hända om jag skulle träffa på någon ute, jag var rädd, och det enda soc ville var lösa ”familjekrisen”! Sättet dom arbetar är ofattbart. Jag förstår inte hur man tänkte där! Satte mig på pottan för fan! Mina föräldrar blev vansinniga på mig. Det enda jag kunde göra, det enda tänkbara var att flytta! Jag krävde hjälp med att hitta ett eget boende för att komma därifrån... min personliga tortyrkammare. Jag vet helt ärligt inte vad som hade hänt om jag hade bott kvar! Jag fick en egen lägenhet, men det tog tid.”*

Lars berättar om hur hans situation betraktades som ett hatbrott då faders ansågs vara homofob, något som inte stämde överrens med hans egen uppfattning. Detta är något som ofta förekommer i Lars berättelse.

Lars: *” Jag blev omhändertagen efter att pappa polisanmäldes och jag blev i samma veva utsläng för att jag hade gjort det. Det var nog räddningen. Att*

komma därifrån. Men samtalen med socialsekreteraren var inte så givande. Överallt skulle det skrivas att pappa var homofob. Och att det var orsaken till våldet. Även hos polisen. Inget hedersvåld nämndes nånstans! ”

Jag blev omhändertagen och placerades på fosterhem. Inget skyddat boende som kanske hade varit mer aktuellt idag. Jag var ju som sagt inte utsatt för ”hedersvåld” i deras ögon, jag är ju svensk.... Tycker synd om soc.tanten och det hon fick uppleva med mig och mina föräldrar. Nu i efterhand vet jag att få har den kompetens som krävs, men samtidigt är jag arg över att ingen såg mig som en kille som blev misshandlad av sin pappa utan snarare som en stackars bög som inte passar in... ja, så kände jag.

Karin blev omhändertagen efter att polisanmälan hade gjorts och rättsprocess mot anhöriga hade inletts. Karin kände att hon hade svikit familjen och hennes syskon och berättar om hur hennes räddning från hedersvåldet resulterade till förlusten av hennes familj.

Karin: *”Jag fick komma till ett skyddat boende efter allt som hade hänt. Och det är jag tacksam över. Jag sörjer förlusten av min familj samtidigt som jag vet att det inte hade blivit bättre. Kontakten med myndigheter sågs som ett stort svek... att jag lyckades fly och allt annat som hände ser dom som oförlåtligt. En ännu större skam som jag dragit över släkten...Jag fick flytta runt en hel del, jag bröt mot den gyllene regeln och hade kontakt med mina syskon och vänner så det kom fram var jag var. Hela grejen var jobbig. Kändes som att det aldrig skulle ta slut. Men jag upplever att jag fick den hjälp jag behövde, fast det gick långt innan jag fick hjälp.”*

5.4.4 RFSL Rådgivningen

RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter är en organisation som finns landet runt. Organisationen erbjuder olika former av stödinsatser t.ex. samtal, kontakt med kurator, RFSL brottsofferjour etc. Kontakten med organisationen har upplevts som positiv och till viss del skapat en känsla av tillhörighet.

Karin och Leo framför hur viktig kontakten med RFSL rådgivningen var. Båda upplevde att det var viktigt att få prata ut om allt de varit med om, en möjlighet att bearbeta känslomässiga svårigheter samt känna sig förstådd.

Karin: *"Efter att ha flyttat runt och hamnat här så har jag varit på nått samtal på RFSL, det tyckte jag var riktigt bra. Där kände jag verkligen att jag äntligen hittat rätt och att någon förstod mig och min situation och utsatthet. Innan dess var jag en stackars invandrarflicka vars föräldrar inte förstod sig på homosexualitet... Att man kunde träffa någon och prata om alla känslomässiga svårigheter och dilemman som det innebar. Hur det är att vara ensam...att inte vara välkommen eller accepterad av de personer som alltid borde ställa upp för en!"*

Leo: *"Jag kom i kontakt med dom genom några vänner. Det hjälpte att prata med nån. Nån som förstod en. På nått sätt kändes det som att det var ett tryggt forum och att allt stannade där. Det behövde inte gå längre om jag själv inte ville det."*

Chris berättar att han mådde dåligt och att samtalen upplevdes positiva samtidigt som det var svårt att träffa andra utsatta ungdomar som han upplevde hade det värre.

Chris: *"Min kille sa till mig att ta kontakt med dom, jag hade ingen aning om dom innan. Tänkte va fan, det kanske kunde vara något bra. ...och det fungerar bra tyckte jag. Fast det var svårt att träffa vissa andra som faktiskt hade det värre. Mådde skit rent ut sagt. Men jag vet att inget kommer förändra min familj. Dom kommer aldrig acceptera att vi är bögar."*

Även Bruno har positiva upplevelser av RFSL Rådgivningen och ser det som ett tryggt forum samt att han kunde identifiera sig med andra.

Bruno: *"Första gången jag tog kontakt med RFSL så var jag riktigt nervös. Att gå dit osv, jag var orolig om nån skulle se mig och så. Men det var skönt. Duktig personal som är empatisk. Det fanns olika typer av samtal där man träffades för att prata om sin sexualitet och dom problem man hade med sin familj. Det var ingen press där och jag kände mg hemma för första gången i mitt liv i det forumet. Helt underbart! Och det var många som hade samma tankar som jag som kände att det var jobbigt att var bög, bi eller trasperson. Jag var inte så ensam helt plötsligt."*

Max kommer i kontakt med RFSL Rådgivningen via QX. Pressen om giftermål efter moderns besök var orsaken till att kontakten initierades.

Max: ” Jag hittade dom på internet. Jag har QX och därigenom kom jag i kontakt med dom. Det blev svårt när mamma besökte mig och sa att hon ”visste” att jag var bög och att det bästa var att flytta tillbaka och gifta mig. hon sa att det inte gjorde nått, att det skulle gå över, att jag var bög... Då kände jag att jag behövde jag prata, för det är en press för mig, det är så i vår kultur, dom bestämmer vem man ska giftas med. Och nu bor jag med min pojkvän och han får hela tiden höra hur jobbigt det är, och han har inte haft den typen av problem”

5.4.5 Skolan

Karin och Lars berättar om hur deras tillvaro inte uppmärksammades under skolorn. Karin hade förtroende för lärare men ingen agerade på det hon framförde. Lars berättar om hur han mobbades i skolan på grund av att han var ”fjollig”, samt hur han ofta kom till skolan med tydliga tecken på misshandel. En känsla av svek förmedlas av både Karin och Lars.

Karin: ”Det snackades mycket om det i skolan, att jag var lesbisk. Och vissa i klassen visste om att jag hade det svårt hemma. Även lärare, jag berättade dessutom! Men dom valde att blunda istället för att agera. Jag har känt mig sviken av väldigt många vuxna som jag tycker borde ha sett och förstått. Jag tror nånstans att det var svårt att hantera, men jag kunde inte göra något själv. Jag visste inte vad jag kunde göra ens. ”

Lars: ”Det är inte lätt att var bög, och inte i den åldern. Man har svårt att acceptera det själv och sen ska andra mobba en och retas och kalla en för en fjolla och bög. Jag kunde komma till skolan men massa blåmärken och spruckna läppar men då fick jag höra att jag fick stryk för att jag förtjänade det. Och ingen lärare eller kurator uppmärksammade detta eller frågade vad som hade hänt. ”

5.5 Har kontakten minskat utsattheten för hedersvåld och hot?

Efter att jag hade fått svar på vilken hjälp och stöd som funnits tillgänglig för ungdomarna ställde jag frågor om den myndighet, organisation, verksamhet etc. bidragit till att situationen för den enskilde individen förbättrats eller försämrats, dvs. om utsattheten för hedersvåld minskat eller ökat.

Lisa: ”I början var det förjävligt. Jag fick fortfarande samtalen hoten om att jag skulle dödas och därefter skulle han ta sitt eget liv. Pappa ringde en dag och skulle berätta att han letade efter mig ... att han hade stuckit ihjäl mig med en skruvmejsel som han hade i fickan om han hade stött på mig på gatan... Början som sagt var hemsk! Jag kände mig otroligt ensam och hoten och samtalen fortsatte bara! Jag var djupt nedstämd och hade ingen ork till nått! Jag jobbade inte, gick inte ut... sov mycket och grät konstant! ...Min mamma började höra av sig, hon kände att hon hade förlorat sin dotter och hoppades på att vi kunde lösa det. Hon försökte få in det i pappas skalle också, och så småningom så började han lugna ner sig också. Men det är tack vare mamma och att hon mådde dåligt. Han kunde dock inte se hur jag mådde. Och hur hans ord och slag skadade mig... Jag tackar Gud att vissa saker har förändrats genom åren... jag måste säga att jag aldrig trodde det skulle bli bättre. Ett tag var det en nedåtspiral och jag ville bara försvinna från jordens yta”

Karin: ”På gott och ont... min sexuella läggning har kostat mig min familj... vi har ingen relation. Jag bor långt ifrån dem nu där jag kan känna mig trygg i min vardag utan att behöva se mig om eller vara orolig för att bli påhoppad en dag.”

Lars: ”Jag har ingen kontakt med mina föräldrar. Det går bara inte. Den hjälp jag har fått har i för sig gjort att jag inte är i skottlinjen mer. Jag vistas aldrig i min hemstad, jag har nästan ingen kontakt med någon av mina gamla vänner heller... delvis för att jag vill gå vidare med mitt liv.”

5.6 Tillräcklig eller bristfällig hjälp?

Sammanfattningsvis tycker de flesta som deltagit i studien att hjälp och stödinsatserna har varit otillräckliga, det framförs även i beskrivningen av hur informanterna upplevt kontakten med specifika verksamheter/organisationer. De delade med sig av sina tankar kring vad de anser hade kunnat förändras. Detta presenteras i nästa stycke.

Karin: ”Verkligen inte tillräcklig! Jag tycker inte att det ska behöva gå så långt! Var är alla som har ett ansvar i samhället? Hur ser dom på problemet egentligen? Är det verkligen något som är så främmande? Eller vågar människor inte se? Vi är människor precis som alla andra i samhället, vi har rätt till samma hjälp som Kalle, Lasse och

Fnatte som blir slagen och hotad. Men för att jag är lesbisk så vågar ingen ta tag i saken, och möta mig i kaoset! Helt otroligt! I dagens samhälle! Vad hade hänt om jag inte hade hamnat på sjukhuset? Levt under förtryck, våld och hot än i dag eller? ...helt ärligt så vet jag inte om jag hade levt idag..."

Lars: *"Det finns redan så mycket hat och förtryck mot HBT personer i samhället att det känns som att vårt behov av hjälp förbises på något sätt. Man ser mellan fingrarna och skiter i vilket. Hetrosexismen sitter i ryggmärgen på hela samhället! Det värsta jag kan känna är att jag har fått jaga mig fram till rätt personer. Ingen som hjälpt mig fram eller hänvisat mig vidare, jag tycker dock att det är fantastiskt när man träffar andra som varit med om liknande eller känner någon som varit utsatt för samma sak och att man kan dela med sig av varandras upplevelser..."*

Lisa: *"Jag tackar Gud att vissa saker har förändrats genom åren...jag måste säga att jag aldrig trodde det skulle bli bättre. Ett tag var det en nedåtspiral och jag ville bara försvinna från jordens yta... relationen mellan mig och pappa och mamma har blivit bättre. Jag bodde hemma när dom fick veta det, det var ett levande helvete!"*

Bruno bor än idag i sitt föräldrahem. All uppmuntran om att söka hjälp avböjs. Trots självmordstankar och psykisk ohälsa. Bruno förklarar att sveket hade varit för stort.

Bruno: *" Jag önskar att jag kunde, men jag kan inte göra så mot min mamma eller pappa. Dom hade hatat mig ännu mer! Och jag vill inte svika dom igen."*

Chris berättar om hur han och Leo själv fick leta efter annat boende för att komma hemifrån. Varken Leo eller Chris vågade vända sig till socialtjänsten för hjälp och stöd.

Chris: *"Vi kunde inte bo kvar tillslut, vi började leta efter lägenheter på blocket. Vi var desperata och kunde inte vänta. Det blev snabb planering och packning när vi hade hittat en lägenhet och vi flyttade. Dom blev skitförbannade när dom såg att vi hade tagit alla våra kläder och sa att vi aldrig fick komma tillbaka. Att vi var döda i deras ögon."*

Max talar om att han i dagsläget genom att han bor i Sverige inte behöver någon annan stöd än det som han fått genom RFSL rådgivningen eftersom hotet om våld finns i hemlandet.

Max: *”Jag har inte vänt mig till någon annan än RFSL, tycker inte det är aktuellt på det sättet. Min mamma och släkt bor i hemlandet. Jag är trygg här. Ibland har jag lugit om att jag har tjej. När hon var här presenterade jag en tjejkompis som flickvän. Jag frågade först så klar, hon förstod varför.”*

5.7 Kan något bli bättre?

Den sista frågeställningen i studien är vad som kan förändras eller förbättras för att hjälpa unga idag och i framtiden på bästa sätt. De flesta hade egna reflektioner kring vad de anser behövs för att kunna hjälpa andra utsatta HBT- personer. De lyfter fram olika synpunkter på vad som saknas och vad som behövs för att det ska kunna erbjudas bättre hjälp och stöd för homo, bi, - och transpersoner som utsätts för hedersvåld. Många konkreta exempel ges men även lite mer allmänt omfattande tankar kring vad som behövs i samhället för att en förändring ska ske.

Rätt kompetens för att kunna möta unga anses vara viktigt av informanterna här uttrycker Karin vad hon anser är av vikt för att kunna utveckla det sociala arbetet.

Karin: *”Det är viktigt att satsa på utbildad personal med kompetens som kan bemöta unga människor i kris, som vet hur man ska handla och vem man ska vända sig till. Detta borde gälla alla som jobbar med barn och ungdomar först och främst. Lärare, skolsköterskor, socionomer, polis, you name it! Folk måste inse att hedersfrågan inte bara berör tjejer som Fadime.”*

Lisa jämför kontakten med kuratorn och socialsekreteraren. Hon berättar om hur hon inte blev hörd och hur man kan arbeta för att på bättre sätt bemöta den som söker hjälp och stöd.

Lisa: *”Jag tycker att kontakten med kuratorn var bättre, hon såg verkligen vad jag gick igenom. Socialsekreteraren var inriktad på att lösa en ”familjekonflikt” och jag kände att hennes bemötande i min situation var långt ifrån okej! Jag försökte förklara för henne gång på gång att detta var ett problem där min sexualitet ses som något skamligt! Att det är något som påverkar hela min släkt! Att jag var utsatt för hot*

och våld! Fysiskt och psykiskt! Men hon fattade nog inte... jag terroriserades av personer som skulle stå mig närmast, men vi skulle jobba för att lösa något sådant under samma tak! Hemskt! Det som kan bli bättre är att lyssna... och ta det på högst allvar! Jobba med att hitta lösningar inom den egna verksamheten innan man lämnar över "problemet" till någon annan... Och så tycker jag inte att man kan förvänta sig att någon som är utsatt för våld kan bo kvar under dom omständigheterna. Så gör man bara inte! Jag är tacksam att det har blivit bättre för mig i alla fall... jag vet att det inte alltid slutar så."

Lars framför återigen frustrationen i att hans situation inte betraktades som ett hedersvåld. Han talar om fördomar människor han mött har haft.

Lars: *"Om man får drömma sig bort i en fantasi, nått som förhoppningsvis blir en verklighet, så tycker jag att det hade varit helt fantastiskt om den socialsekreterare, eller vem det nu må vara, bara lyssnar på det man berättar. Det tror jag gör skillnad, att man inte utgår från fördomar och egna förklaringar på vad problemet beror på utan bara lyssnar! Jag blev arg väldigt ofta och det här jagandet på hjälp och hela tiden få höra att pappa var homofob för att han gjorde så mot mig. Jag vet att han inte är homofob."*

Leo: *"Jag vet inte... det blir svårt att svara på. Jag har inte fått nån direkt hjälp som gjort att det har blivit bättre, jag vet inte om det går i mitt fall. Det är svårt att svika sin familj så även om jag haft vissa tankar ibland när jag blivit riktigt arg, men det är alltid nått som stoppar mig... jag tror att det är för att jag inte vill göra mina föräldrar mer illa. Jag vill inte såra dom."*

Chris nämner hur han uppmärksamts av information på allmänna platser. Men att han samtidigt upplever ett dilemma med att aktivt söka hjälp.

Chris: *"Ett tag minns jag att det fanns info på bussar osv. att man kunde vända sig till olika ställen om man var utsatt. Men jag minns också att jag tyckte att det var ett svårt val. Jag kommer inte anmäla mina föräldrar. Aldrig! Men det kanske finns dom som vågar."*

Max: ”Jag är tacksam att jag kan bo här, jag vet inte hur mitt liv hade sett ut idag om jag inte hade bott i Sverige. För mig är det två olika världar. Men den världen hade sett likadan ut om min familj från hemlandet hade bott här i Sverige. Jag tycker att det är bra att det finns nån man kan vända sig till för att snacka och så, det gör mycket tror jag.”

Bruno nämner RFSL rådgivningens sätt att arbeta med unga, att erbjuda samtal och stöd. Något han anser borde tas efter av andra.

Bruno: ”Jag tycker att RFSL rådgivningen gör ett mycket bra jobb. Nånstans känner jag att samtalet resulterat till en förändring... ja, att min vardag är mer hanterbar, jag vet att jag inte är ensam. Det känns tryggt, ja inte andra har det förjävligt men att veta att det inte är något fel på mig... Det är bara till att lyfta luren i princip sen kan man få prata med någon. Och dom har försökt hjälpa mig mer, men det tror jag inte hade varit så bra... om jag hade anmält osv. så hade jag mått dåligt av det. Men fler liknande verksamheter hade varit bra. Att det är lätt för ungdomar att komma i kontakt med nån som kan ge råd och så.”

6. DISKUSSION OCH SLUTSATSER

När jag skulle påbörjade studien var min förförståelse att hedersvåldsproblematiken är ett mycket aktuellt problem i vårt samhälle. Ungdomar som utsätts för hedersvåld är inte enbart unga invandrarflickor och pojkar som kommer från starkt patriarkala familjer. Det är inte ett importerat problem som inte drabbar svenskar. Jag valde att undersöka en grupp som i nästan all forskning som är aktuell endast nämns i ett fåtal meningar, unga HBT- personer som är utsatta för hedersvåld på grund av sexuell läggning. Enligt Hans Knutagård och Elisabeth Nidsjös karläggning av utsatta HBT- personer är hedersrelaterat våld pga. sexuell läggning inte signifikant för en kultur etnisk tillhörighet eller religion (Knutagård och Nidsjö 2009, Mjörnell 2005). Syftet med studien var att undersöka hur de utsatta ungdomarna upplevde sin situation. Vilken hjälp de har fått samt om den har varit tillräcklig. Och slutligen vad ungdomarna själva upplever behöver förbättras.

För att på bästa sätt kunna skildra informanternas berättelser har jag använt mig av narrativ teori. Hydén (1997) menar att språket som vanligen är en social aktivitet kan betraktas ur ett annat perspektiv, hur den sociala verkligheten konstrueras genom berättelser, beskrivningar och förklaringar. Johansson (2005) menar att vi därigenom skapar våra identiteter, normer och värderingar mm. Vidare menar Hydén att den narrativa teorin utgår från handlingar samt att identiteter utvecklas i en interaktion med omgivningen och att individer genom språket förmedlar hur vi uppfattar oss själva och andra. Genom berättelser kan vi studera hur vi upplever vår sociala och fysiska värld. I denna uppsats får vi ta del av sju informanternas berättelser om hur de har utsatts för hedersvåld pga. sexuell läggning, deras berättelser om den egna upplevelsen av utsattheten, vilken hjälp de har fått samt om den har varit tillräcklig. Uppsatsen ger en inblick i deras personliga och sociala värld.

Den kunskap som framkommer av resultat i studien är att samtliga informanternas utsatthet för hedersvåld börjar när föräldrarna/ familjen får kännedom om deras sexuella läggning. I tidigare forskning beskriver Avrahami (2007) svårigheten med att berätta för någon om sin sexualitet beror på rädslan för hur familjen kommer att reagera. Detta är något som informanterna bekräftar. Samtliga berättar om svårigheten att berätta för sin familj och hur processen att ”komma ut” för andra har varit förenat med skam och

förlorad heder då familjen inte accepterar den ”avvikande” sexualiteten. Man kan urskilja att det finns en problematik och svårighet i att hitta ett sätt att nå de unga HBT-personer som inte kommit ut eller vågar berätta om sin sexuella läggning för någon. Detta bekräftas av Johansson (2004) som menar att karläggningen av hur många HBT – personer som utsätts för hedersvåld är mycket svårt. Därmed misstänker man ett stort mörkertal. En rädsla för vad som komma skall när familjen får kännedom om den sexuella läggningen förmedlas starkt i intervjuerna. Starka inslag av olika former våld och kontroll eskalerar hos de flesta informanterna. Stefan Koch att hederskulturen är väldigt lik en diktatur där den utsatta individen tvingas följa order, regler och uppmaningar, när dem inte följs tillkommer konsekvenser oftast en snabb upptrappning av våld. Något som skildras i informanternas berättelser.

För att koppla tillbaka till tidigare forskning och det arbete som utförts i Sverige vill jag gå tillbaka till Knutagård och Nidsjös karläggning över HBT ungdomar som utsatts för hedersrelaterat våld. Det framkommer det tydligt hur allvarlig problematiken är. Det våld som ungdomarna utsatts för systematiskt presenteras även i denna studie. Knutagård och Nidsjö gjorde även en karläggning över olika myndigheter och verksamheter för att kunna beskriva hur de arbetar i förebyggande syfte samt hur de samarbetar med andra verksamheter. Jag anser att det framkommer av informanternas berättelser är att okunskapen bland myndigheter fortfarande är stor.

En av dem viktigaste frågorna i studien var om den hjälp och stöd som funnits har varit tillräcklig och hur det har påverkat utsattheten för hedersrelaterat våld. Vissa av informanterna har funnit en väg ut ur hedersvåldet. I vissa fall till ett väldigt högt pris. Vändpunkten har oftast varit att flytta till en egen lägenhet eller skyddat boende. För två utav informanterna har relationen till familjen brutits helt, båda fick flytta till skyddat boende. En informant fick hjälp med eget boende av socialtjänsten som med tiden resulterade till att relationen till familjen förbättrats. Två informanter letade själv efter en boendelösning via Internet för att komma hemifrån, därmed har utsattheten för fysik våld minskat, medans trakasserier och hot om våld förekommer fortfarande i hög utsträckning. Bruno är den enda av informanterna som bor kvar i sitt föräldrahem och hans flykt från tillvaron är de samtal som han fått på RFSL rådgivningen.

Sammanfattningsvis kan man dra en slutsats av resultatet som talar för att det finns stora brister i bra hjälp och stöd. Informanternas tankar om vad som kan bli bättre i den verksamheten/myndighet de varit i kontakt med varierar en del. De uttrycker önskemål om att satsa på att utbilda personal som möter unga, att bli bättre på att bemöta och lyssna på det man berättar. Öka tillgängligheten för individer att ta kontakt. Vissa uttrycker en stor frustration över att behöva ”jaga” nyckelpersoner. Informanterna beskriver hur personer de varit i kontakt med inte har haft insikt kring deras problematik. Detta har bidragit till en känsla av att inte vara förstådd. Vidare beskriver informanterna ett stort behov av hjälp och stöd och det som framkommer av resultatet är att det är svårt för dem att hitta den hjälp de behöver som stämmer överens med deras behov. RFSL - rådgivningen upplevs som väldigt positiv där ungdomarna fick bra hjälp och stöd för att hantera sin situation eller bearbeta det dem har upplevt. Bearbetningsprocessen tycks vara en avgörande faktor för informanterna, att ha tillgång till kompetent personal som har kunskap och förståelse kring deras problematik.

Utifrån de berättelser som presenterats i denna studie framkommer det tydligt hur allvarlig hedersproblematiken är. Det är inte ett importerat problem, det finns andra grupper i samhället som är utsatta. Jag anser att det är av stor vikt att påpeka att hedersproblematiken är mycket bred. Det läggs mycket fokus på ungdomar med invandrarbakgrund, därmed är även insatserna riktade till denna grupp. Med detta måste man satsa på insatser direkt riktade till HBT- personer som är utsatta för hedersvåld. Samtliga informanter berättar om stora svårigheter att få den hjälp de efterfrågar. Den upplevs som bristfällig. Jag anser att kunskap är nyckeln till att motverka fördomar och attityder. Problematiken måste synliggöras. Tidigare forskning visar att hedersvåld inte är signifikant för en specifik etnisk tillhörighet även det presenteras i studien där informanterna har olika bakgrunder. Det drabbar även etniskt svenska. I detta fall på grund av att den sexuella läggningen upplevs som vanärande. Men jag kan inte låta bli att tänka vilka andra grupper i samhället som kan vara utsatta.

Slutligen visar studien att mer forskning behövs inom detta fält. Informanterna som deltagit i undersökningen visar en hög utsatthet för våld i hederns namn på grund av sexuell läggning. Även tidigare forskning och kartläggningar som utförts talar för detta. Informanternas berättelser talar för en utsatthet av fysisk och psykisk ohälsa, till och med självmordstankar. Det finns bristfälliga hjälp- och stödinsatser i samhället som

måste utvecklas och förbättras för att på bästa sätt kunna möta en ung homo-, bisexuell eller transperson i kris. Men även kunna möta familjen, den som slår hotar och förtrycker. Jag anser att detta är en komplex problematik och trots detta nämns det endast i ett fåtal meningar i nästan all forskning som finns, men det uppmärksammas inte och därför syns det inte heller. Detta är ett socialt problem och måste behandlas. Genom att satsa fler resurser för att utbilda personal, skapa strukturer i verksamheter och öka samarbetet mellan olika myndigheter kommer man åt fler ungdomar som döljer sig i det tysta. Det är viktigt att hitta nya sätt att hjälpa utsatta ungdomar, kunskap om problematiken är ett måste. Denna grupp individer är missgynnade i samhället. Stora ojämlikheter föreligger, genom att inse detta kan man lättare hitta sätt att arbeta för att förebygga förtryck och våld. Därigenom kunna erbjuda bättre och kvalificerad hjälp och stöd. Mjörnell (2005) uttrycker att hedersvåld är ett brott mot mänskliga rättigheter oavsett kön, sexuell läggning, kultur etc. därmed bör samhället tillämpa en särskild form av skydd, hjälp och stöd för människor som utsätts för hedersvåld.

REFERENSER

Arvidsson, A (1998) *Livet som berättelser: studier i levnadshistoriska intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Avrahami, D (2007) *Vi dansar inte på bordet. Lesbiska invandrarkvinnor i Sverige: stigmatisering & stolthet*. Stockholm. Pickabook förlag.

Bagley, C, Tremblay, P. (1997) *Suicidal behaviors in homosexual and bisexual males* Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention, Vol 18(1), 1997.

Chesler, P (2009) *Are honor killings simply domestic Violence?* Middle east Quarterly; Spring 2009 Vol.16, Issue 2, p62-69.

Denscombe, M (2004) *Forskningens grundregler: samhällsforskarens handbok i tio punkter*. Lund: Studentlitteratur.

Eisikovits, Z, Buchbinder , E, & Bshara, A (2008) *Between the person and the culture: Israeli Arab couple's perceptions of police intervention in intimate partner violence*, *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 2008, Vol.17, Issue 2, p.108-130.

Eliasson, R (1995) *Forskningsetik och perspektivval*. Lund Studentlitteratur.

Flick, U (2009) *An introduction to Qualitative Research*. Edition 4. London : Sage Publications.

Haansbaek, T (2002) *... som en kamel med två pucklar*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut.

Hartman, J (2004) *Vetenskapligt tänkande: från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur AB

Handberg, A, Ghazinour , M, & Mårald, G, (2008) *Regeringens insatser mot hedersrelaterat våld 2003-2007-slutrapport från den nationella utvärderingen*. Umeå universitet, printing office.

Hydén, L-C (1997) "De otaliga berättelserna" i Hydén, Lars-Christer och Hydén Margareta (red): *Att studera berättelser. Samhällsvetenskapliga och medicinska perspektiv*. Stockholm Liber.

Johansson, A, (2005) *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Johansson, L (2004) *Rätt till sin egen kärlek. Situationen för ungdomar i Västra Götaland som utsätts för våld och hot av närstående p.g.a sin sexuella läggning*. Rapport 2004:27. Göteborg. Länsstyrelsen i Västra Götalands Län.

Johansson-Latham, G (2005) *Patriarkalt våld som hot mot mänsklig säkerhet, en kartläggning av åtgärder mot patriarkalt våld och förtryck, särskilt i hederns namn, mot kvinnor, homosexuella, bisexuella samt transpersoner*. Regeringskansliet. GO-print Stockholm.

Knutagård , H, Nidsjö, E, (2009) *Hedersrelaterat våld mot ungdomar på grund av sexuell läggning*. Länsstyrelsen i Skåne Län.

Koch, S, (2008) *Från tvångsäktenskap till balkongmord, Ingång till hederskulturen*. Modintryckoffset, Stockholm.

Kvale, S (2007) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur AB .

Kvale, S(1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur AB .

Lundby, G (2002) *Livsberättelser och terapi- om nyskrivning av historier och ett narrativt arbetssätt*. Stockholm, Natur och kultur.

Merriam, S (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund, Studentlitteratur AB .

Morgan, A (2007) *Vad är narrativ terapi?* Falun, Mareld.

Mjörnell, R, (2005) *Handbok mot diskriminering, förtryck hot och våld i hederns namn*. Wallin och Dalholm Boktryckeri AB.

Nationalencyklopedin. <http://www.ne.se/homosexualitet> (Hämtad 2011.10.13)

Patel, R, Davidsson, B (2003) *Forskningsmetodikens grunder : att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund, Studentlitteratur AB .

Pitt-Rivers, J (1974), Honour and social status. I Peristiany, John George (ed) *Honour and Shame. The values of Mediterranean society*. Great Britain: The University of Chicago Press.

Riessman, C.K, Quinney, L (2005) Narrative in social work: A critical review. *Qualitative Social Work*, 4,4:383-404.

Samuelsson, J, (2002) *Kalejdoskopisk kärlek, om sexualitet i det mångkulturella samhället*. Bokförlaget Nya Doxa, Nora.

www.rfsl.se

Tiby, E (1999) *Hatbrott? Homosexuella kvinnors och mäns berättelser om utsatthet för brott*. Kriminologiska institutionen Stockholms universitet. Avhandlingsserie 1999:1.

Thapar-Björkert, S, (2007) *Förtryckta flickor i patriarkala miljöer. Insatser mot hedersrelaterat våld i tre länder*. Elander AB.

Ungdomsstyrelsen (2010) *Hon Han Hen, En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm.

Wikan, U, (2004) *En fråga om heder*. Ordfront förlag, Stockholm.

Wikan, U, (2009) *Om heder*. Bokförlager Daidalos AB Göteborg

Williams, S (2010) Lithuania's gay pride: Despite Molotov cocktails, smokebombs and protests, They marched. Care2.com

(Tilgängligt: <http://www.care2.com/causes/lithuanias-gay-pride-despite-molotovs-smokebombs-and-protests-they-marched.html>. Hämtad 11.05.02

BILAGA 1

Informationsbrev

Datum

Hej!

Mitt namn är Monika Ivezic och jag studerar sjätte terminen på Socionomprogrammet på Högkolan Kristianstad. I studierna ingår att skriva en C-uppsats som är ett självständigt vetenskapligt arbete.

Syftet med min studie är att undersöka hur unga män och kvinnor som är homo- bi- och transpersoner (HBT -personer) som är utsatta för hedersrelaterat våld, hot eller förtryck upplever sin situation, vilken hjälp som har funnits tillgänglig samt om den hjälp och stöd som finns i samhället har varit tillräcklig. I min studie vill jag samtala med HBT-personer som utsatts eller utsätts för hedersrelaterat våld på grund av sexuell läggning.

Berättelserna kommer att spelas in och transkriberas exakt efter innehållet i intervjun. Intervjumaterialet kommer att hanteras konfidentiellt, vilket innebär att det inte kommer nå obehöriga. Personliga uppgifter kommer avpersonifieras i uppsatsen. Intervjun beräknas ta cirka 60-90 minuter.

Till sist vill jag informera om att din medverkan är frivillig och att du när som helst kan avstå från att svara på frågor eller avbryta under genomförandet av intervjun .

Jag hoppas att du har möjlighet att delta i studien. Hör gärna av dig om du har några frågor.

Med vänliga hälsningar

Monika Ivezic

Telefon: (xx)

Mail: (xx)

BILAGA 2

Intervjumall

Kan du berätta lite bakgrundsinformation om dig själv?

Vilka personer känner till att du är homosexuell/bisexuell/transsexuell?

Hur har dem fått reda på det?

Kan du berätta hur det var att ”komma ut”?

Har du varit utsatt för hot eller våld av familjemedlemmar på grund av din sexuella läggning eller någon annan närstående?

Kan du berätta så detaljerat som möjligt hur det har yttrat sig?

Är det något du fortfarande är utsatt för?

Hur har det påverkat dig?

Hur ser din relation ut till dina föräldrar/syskon...?

Har du fått någon form av hjälp/stöd? Av vem?

Vad har du fått hjälp med? (samtal, polisanmälan, skyddat boende?)

Har den hjälp/stöd gjort så att din utsatthet för hot/våld har minskat?

Hur upplever du att din situation har blivit därefter?

Känner du att du fått tillräcklig hjälp av den organisation/verksamhet/myndighet som du har varit i kontakt med?

Har du kontakt med någon idag?

Vad tycker du har kunnat förändras/bli bättre inom den verksamhet du varit kontakt med?